

Sollerö Missionsförsamling

100 år

Kanske började det 1855. Då var bl a Näs Per Persson från Orsa och Gunnars Jon Jonsson från Nusnäs och hjälpte till med målningsarbete i Storlafvasgården i Utanmyra. En stark religiös väckelse startade då på Sollerön med dessa män som förgrundsfigurer. Man hade stugmöten i olika byar. Ofta var det så mycket folk samlade att syrebristen gjorde att fotogenlamporna slocknade.

Dåvarande prästen på Sollerön, C. N. Godeé, kämpade mot väckelsen, men nästa solleröpräst Lars Dahlin och Moras Denis Borg, vilka stod väckelsen rätt nära, bidrog till en tämligen fredlig process. Lars Dahlin tillsammans med gesundabor var initiativtagare till byggandet av Gesunda bönhus åren 1886—87.

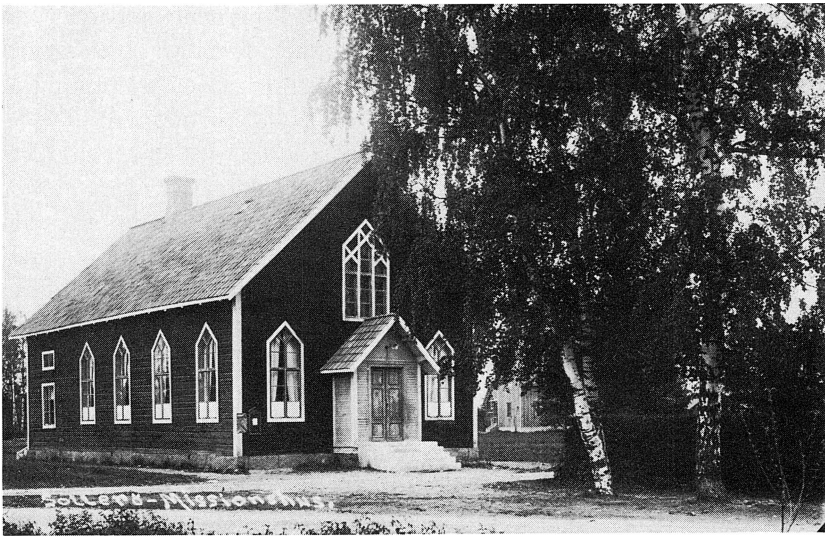
Det berättades att Lars Dahlin ofta gick förbi missionshuset och undrade vad man hade för sig där inne. Men så en dag hörde han att man sjöng andliga sånger och då tyckte han att han vågade gå in. Det blev knäpp tyst när han kom in, men han bad dem fortsätta med sången. Sedan undrade han om inte han kunde få säga något, och det fick han naturligtvis. Efter detta besökte han ofta missionshuset där han gärna talade. Han flyttade strax därefter från Sollerön vilket han beklagade då han nu fått så bra kontakt med frikyrkofolket. Enligt honom själv behövde även han få uppbyggelse.

Under den här tiden kunde stormöten i Mora samla flera tusental deltagare. Talare vid dessa möten var till hälften präster och till hälften lek-

män. Väckelsens folk var ett. Snart uppstod dock stridigheter om i första hand försonings- och nattvardsfrågan. P. Waldenström, Svenska Missionsförbundets grundare, uppmanar i ett brev kyrkoherden i Våmhus ”att allt får gå i stillhet och kärlek. Haven blott tålmod, vandren i kärlek, ödmjukhet och gudsfruktan och det skall mogna så småningom. Men framför allt — bedjen.”

Sollerö Missionsförening (EFS förening på den tiden) bildades 1869, den s k Gammelföreningen. Sollerö Fria Missionsförening bildades hösten 1889 hos Nishans Per Hansson i Rothagen. Nio år senare, år 1898, omorganiserades föreningen p g a att tidigare handlingar blivit förstörda.

Hösten 1899 kom byggandet av missionshuset igång. Flint Per Larsson och hans bror Anders gjorde ritningarna och snickrade även predikstol och barriär kring talarstolen och även fönster och dörrar. Hos Lafvas Jöns Jönsson tillverkades teglet, och han skänkte även tomten där huset byggdes. Vid jultiden år 1900 invigdes det. Församlingen hade då en skuld på tretusen kronor.

Året 1901 är värt att minnas. Det var det året som predikanten Nils Jernberg, ursprungligen från Dala-Järna, fick medverka i den stora väckelsen på bl a Sollerön. Nils Jernberg var en fängslande predikant. Hans predikningar bestod ofta av nästan bara bibelcitat. Han kunde hela kapitler ur Bibeln utantill. Jernberg hade för vana att under senare delen av sin verksamhet anteckna namnen på alla han fått bedja för. I den första av dessa anteckningsböcker står som rubrik: Sollerön, Nyfrälsta. Han fick bedja för inte mindre än 221 solleröbor under en period av två och en halv månad. Så gott som varje stuga på Sollerön berördes av väckelsen.

Gott samarbete var det alltid med Svenska kyrkan på Sollerön och det har fortsatt genom åren. Baptisterna och metodisterna har även haft en del av sin verksamhet förlagd till missionshuset. Vidare har lokalen använts vid gemensamma arrangemang med andra rörelser och föreningar, t ex den riksbekanta folkhögskolekursen som hölls 1905, den första i landet. Det var då Solleröns första sångkör bildades.

De äldsta handlingar som finns att tillgå är en kollektbok från 1906. Kollekten från den fjortonde januari det året gav fjorton kronor och fyrtiotvå öre. I matrikelboken finns namn på intagna medlemmar alltsedan 1901. 1914 har tjugofem nya medlemmar intagits. Sin förste heltidsanställda predikant fick församlingen 1922 med Ragnar Strömberg. Hans son Sven var under ett antal år nyhetsuppläsare i TV. Den första årsberättelsen är från 1923, styrelsen hade då följande sammansättning: Anders Öhman, H O Andersson, Bråmå Olof Andersson, B J Andersson och Anders Lundén. Till föreståndare valdes Anders Lundén och till ersättare församlingens predikant Gunnar Furhammar.

1926 bestämdes hyran för missionshuset till åtta kronor för vinterdag då eldning erfordrades och till fem kronor för en sommardag. Att hyran var högre på vintern förstår man då man läst om vilka bestyr som Flint Per Larsson fick då han skulle frakta den stora kaminen från Mora till missionshuset. Flint Per ombesörjde kaminens frakt från Mora järnvägsstation till Mora ångbåtsbrygga. När manskapet skulle baxa kaminen ombord på båten, ropade kaptenen uppifrån kommandobryggan: ”Vart skall kaminen?” — ”Till Sollerö bönhus”, svarade Flint Per. — ”Jaså, skall den till bönhuset, då får den inte följa med min båt,” svarade kaptenen. Flint Per var en mycket lättsam och gladlynt person. ”Jaha”, tänkte han, ”jag skall nog klara det ändå. Han följde ångbåten hem till

ön. Sedan for han till Gesunda och hämtade storbåten som de brukade när de fraktade kreaturen mellan ön och fastlandet. Han satte segel på båten och seglade till Mora och hämtade kaminen. Han skrattade gott när han berättade detta.

Kommittéer fanns för olika ändamål, t ex besökskommitté, festkommitté, sjukvårdskommitté och arbetskommitté. Dessutom valdes förestandare för nattvardsservisen och jordbruket. Församlingen bedrev under en tid jordbruk i mindre skala. År 1928 valdes Lafvas Anna Jönsson att förestå nattvardsservisen. Det är värt att nämna att Lafvas Anna valdes till detta också vid årsmötet 1990. Det är alltså en uppgift hon hittills innehåft i sextioett år.

Förutom söndagsskola hade församlingen ungdomsförening och en juniorgrupp. Till förestandare för söndagsskolan i missionshuset valdes läraren Oskar Byrén och i Utanmyra Hinders Anna Andersson. Dessa

Nyårsvaka i missionshuset årsskiftet 1916—17. Främre raden från vänster: Klockar Maria, Hinders Ingrid, Anders Lundén, Bond Johan Andersson, Lisslanders Karin och Hinders Emma. Bakre raden: Håll Albertina, Bos Stina, Karin Lundén, Trapp Anders Andersson, Svarvmats Axel Jönsson, Hinders Olof Andersson, Hinders Lars Andersson, Hinders Albin, Dunder Karl Andersson och Håll Anna Larsson (Krång Anna).

skulle själva förvärva lämpliga personer till hjälp. Söndagsskolan hade då etthundrafemtio barn och tre lärare.

1930 beslutades att predikantens lön skulle vara omkring tvåtusen kronor per år, fri bostad, ingen ersättning för lyse och ved, men femtio kronor i resebidrag vid hitflyttning. Vidare skall tillstånd utverkas för predikanten att få hämta vatten i Olssons brunn samt tillgång till tvättstuga.

Efter det Gunnar Furhammar slutat 1930 tillträdde Erik Jonsson som församlingens pastor. Sedan har följande tjänstgjort; Oskar Andersson, Ivar Wieveg, Olof Otz, Torsten Fält, Karl Bergström, Helge Johnson, G. Werlefeldt, Ingemar Råsmark, Johannes Treiberg, Sture Svensson, Folke Gedda, Jan Nordin, Emil Ejeby, P-E Persson och Håkan Gustafsson. Pastor i dag är Leif Gällring som tillträdde 1985. Samarbete med församlingen i Nusnäs inleddes 1938 med anställande av gemensam predikant. Senare har ett betydelsefullt samarbete med församlingen i Mora pågått.

1931 ändrades församlingens namn från Sollerö Fria Missionsförening till Sollerö Missionsförsamling.

En viktig uppgift i församlingen har alltid organisten haft. Nelly Jönsson och Resar Anna Olsson fick 1934 som en liten uppmuntran var sitt häfte noter till Evangeliska sånger. Dessutom fick de tio kronor var till inköp av noter som de ”finna för gott.”

1938 drabbades församlingen mycket hårt då den nitiske Anders Lundén avled. Han hade varit aktiv sedan 1907 med predikoverksamhet och som föreståndare under större delen av tiden. Antalet medlemmar var då åttioett, det högsta under alla år.

1953 fattas beslut att på privat väg upplåna medel för den tilltänkta reparationen av missionshuset. Elsa Lafvas och Helny Jönsson gick runt i alla hus på ön. På listor fick folk teckna dagsverken, pengar eller andra saker de kunde skänka. T ex skänktes mjöl m m så att man kunde baka och sälja för elvatusen kronor. Varje dag kom kvinnorna i församlingen med kaffekorgar till de som arbetade med kyrkbygget. På Palmsöndagen 1954 återinvigdes missionshuset efter reparationen. Gudstjänsten var välbesökt och folk stod ända ute i vestibulen när förmiddagsgudstjänsten började med sången ”Hur ljuvt det är att komma till Herrens tempelgård.”

Församlingen har idag omkring tjugo aktiva medlemmar. Olika ar-

rangemang har gjorts för att få ihop medel till församlingskassan. Under senaste åren har timmer avverkat av en del medlemmar och sålts. Flera år har vi varit ute i bärskogen och plockat lingon och blåbär. Vi har haft matsäck med oss och varit ute hela dagarna. Förutom en härlig gemenskap har detta också gett tillskott i kassan. Något som också under många år bidragit till finansieringen har varit tunnbrödsbaket till auktionerna. Nytt från förra sommaren var loppmarknaden på skolgården, som blev ett uppskattat inslag i sommarmiljön. Många sollaröbor skänkte saker och kom och handlade. Detta är ett arrangemang som förhoppningsvis återkommer.

Söndagsskolan

Söndagsskolan på Sollerön började många år innan missionshuset fanns. Före sekelskiftet, under stugmötenas tid, fanns det söndagsskolegrupper i olika hem i byarna. I en intervju med Hinders Nils Andersson (född 1873) berättar han om när han var en liten pojke och hur roligt han tyckte det var att få gå till söndagsskolan. För det mesta höll man till hos Klockar Nils i Myckelbyn. Då fick barnen hjälpa till att bära in bräder att sitta på och sedan bära ut dem och städa efter sig. Även hos Flint Per i Bengtsarvet och hos Lanser Lars i Bodarna höll man till. ”Det var troende gubbar det,” säger Hinders Nils.

1924 fanns det söndagsskola i hemmen i Utanmyra, Bodarna, Bråmåbo och Gruddbo. Till missionshuset gick barnen från Rothagen, Bengtsarvet och Häradsarvet. Inte mindre än sjutton söndagsskollärare hade man då. 1937 fanns söndagsskola kvar på tre ställen, man hade sjuttiofyra barn i missionshuset, tjugofem i Utanmyra och trettiosju i Gesunda.

Helny Jönsson började som söndagsskollärare i Gesunda i början på 1940-talet och hon håller på än idag. Nu kommer mammor, som hon haft i söndagsskolan, med sina barn för att de skall få samma bibelundervisning som de själva fått. Många gånger har Svarv Ingrid Larsson, Hinders Karin, Margit Lundén och Helny cyklat till Gesunda för att hålla söndagsskola. På vintern åkte de skidor eller spark, och ibland var enda sättet att ta sig dit till fots. I dag finns det bara söndagsskola i Gesunda där tjugofem barn är inskrivna. Några nya ledarkrafter har gått in i arbetet.

Söndagsskolan 1919—1920.

De gamla söndagsskolplanscherna finns kvar, väl använda och trasiga. Det skulle vara intressant att veta hur många barn som lagt kollektpengar i sparbössan med pojken som bockar. I dag orkar han inte bocka längre. Örjan Anna har i många år troget gått med sin gitarr till söndagsskolan och hjälpt till med sången. Det är nog många barn som förknippar söndagsskolan med henne. Utformningen av söndagsskolarbetet är nog i stort detsamma idag som det varit hela tiden. Men det är ju också samma utgångspunkt man har för undervisningen — Bibeln.

Ungdomsarbetet

1901 var det dags att starta Sollerö Kristliga Ungdomsförening eftersom så många ungdomar hade kommit till tro under väckelsetiden. En prydlig medlemsmatrikel skriven med sirlig stil berättar vilka som var de första medlemmarna. Manliga medlemmar betalade femtio öre i inträdesavgift och kvinnliga tjugofem öre. Dessutom hade man en kvartalssavgift på trettio öre för manliga och femton öre för kvinnliga medlemmar.

Mycket finns antecknat i matrikeln, t ex att någon har flyttat till annan ort, någon har dött, någon var befriad från kvartalsavgift ”på grund av svåra ekonomiska förhållanden.” Några flyttade till Amerika, som t ex Jugen Kerstin Jonsson, Bengtsarvet, 1902, Anders Leijon från Bråmåbo, 1903, och kinamissionären Ingeborg Andersson från Utanmyra.

Föreningens verksamhet gick ut på ”att få enskild uppbyggelse samt att bevara medlemmarna i deras tro på Kristus.” Föreningen hjälpte till att bygga om det inköpta huset ”Sommarro” och göra om det till predikantbostad. Medlemmarna skötte också eldningen och städningen av missionshuset.

Man hade många kommittéer liksom i församlingen, t ex sjukvårdskommitté och besökskommitté och man kände ett stort socialt ansvar. I protokoll kan man läsa att man till en medlem beslutades att man skulle inköpa ett par skor.

I ett protokoll daterat den 30 november 1918 kan man läsa följande: ”Beslöts att anskaffa en förstoring över den hemförlovade system Anna Larsson och att sedermera placera densamma i missionshusets lilla sal som ett minne. Beslöts också att vid första möjliga tillfälle anordna i missionshuset en åminnefest över denna vår hemförlovade syster jämte hennes föräldrar och syskon.” På en vecka, från tjugufjärde till tjuguaåttonde november, utplånades hela Krånggården, två vuxna och tre barn i spanska sjukan.

Man tog alla tillfällen som gavs att anordna ”kaffefäster”, i de gamla protokollen stavas det alltid ”fäst”. Man hade ”Annornas fäst” och ”Hildornas fäst,” då namnsdagsfirarna svarade för både förplägnad och program och man hade ”Systrarnas afton” och ”Brödernas afton.” Alla möten protokollfördes och gick till på i stort sett samma sätt. Mötena började och avslutades med bibelläsning och bön. Varje gång utsågs två personer som skulle underhålla nästa gång. Denna underhållning bestod för det mesta av att man läste ”god lektyr”, poem eller en berättelse och ibland kunde underhållningen vara sång och musik.

Läsbehovet var stort. Föreningen startade ett bibliotek vilket som mest hade 117 böcker. Enligt protokoll ”utgöres biblioteket av goda böcker, dels skänka, dels inlånta. Böcker utlånas åt personer såväl inom som utom föreningen avgiftsfritt en månad, därefter tio öre för varje månad.”

Utflykter gjordes under åren till grannsocknarna. Man hade mycket

utbyte med Siljansnäs, och mer än en gång har solleröungdomarna åkt med häst och släde över isen till Siljansnäs på vintern och med cykel på sommaren. På samma sätt har ungdomarna från Siljansnäs tagit sig till Sollerön. Man hade gitarrer och andra instrument med, och det sjöngs och spelades mycket.

År 1918 startades Sollerö Juniorförening för ungdomar upp till aderton år. Den har funnits i större eller mindre omfattning under hela tiden sedan dess, beroende på tillgången på ledare. Många är de ledare som under alla år satsat sin tid på ungdomen både på Sollerön och i Gesunda.

När nu Sollerö Missionsförsamling fyller ett hundra år är det med tillförsikt man ser framåt. Trots dagens materialistiska tänkesätt är förvissningen den, att man med Guds hjälp skall kunna fortsätta ett meningsfullt arbete för Hans rike.

Birgitta och Mats Lafvas